



НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут лісового
і садово-паркового господарства
Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

(присвячена 100-річчю кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій)

6-8 листопада 2019 р.

м. Київ, Україна

ВІДНОВЛЕННЯ ЛІСОВИХ ЛАНДШАФТІВ В УМОВАХ РЕКРЕАЦІЙНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ВИЖНИЦЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

*О.В. Мацьона, студент**

*Г.О. Лобченко, кандидат сільськогосподарських наук,
Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ, Україна*

Передумовами розвитку зеленого туризму в межах Українських Карпат є їх високий природно-ресурсний потенціал, що включає в себе різноманіття природних гірсько-лісових, гірсько-лучних угруповань, мінеральних джерел та водних ресурсів. Однак надмірне використання природних екосистем призводить до зниження їх продуктивності та відновлювальної здатності, що проявляється, перш за все, у порушенні рослинного покриву і розвитку ерозійних процесів. За таких умов використання екосистемних послуг гірсько-лісових екосистем для рекреації населення повинно супроводжуватися превентивними заходами щодо дигресії рослинного покриву і протиерозійним облаштуванням туристичних маршрутів, а також заходами з відновлення лісових ландшафтів.

Для Вижницького району Чернівецької області, що розташований у передгір'ї Карпат, розвитку ерозійних процесів сприяють комплекс природно-кліматичних факторів (рельєф, розподіл та інтенсивність опадів, ґрунт, рослинний покрив) та антропогенна діяльність (рекреаційне навантаження та ведення сільського господарства). Місцевість Вижницького району можна охарактеризувати як рівнинно-гористу, з висотою над рівнем моря до 1400 м, і доцільно розділити на 2 зони: гірську і передгірну. У гірській зоні круті схили чергуються з вузькими долинами, переважна частина яких покрита лісами. Передгірна зона більш рівнинна та підлягає землеробству. На території району переважають схили з крутизною 11-20° (5,9 %), 21-25° (28,5 %). Ґрунти району сформовані на елювіально-делювіальному пласті глибиною не більше 1-1,5 м. Кліматичними особливостями району є стійкий сніговий покрив, танення якого формує значний поверхневий стік. Відтак ерозійні

* Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук Г.О. Лобченко

процеси на мають прояв по всій території Вижницького району у вигляді водної ерозії – у змиві і розмиві ґрунтового покриву і підстилаючих порід. В результаті відбувається руйнування верхнього родючого шару ґрунтів і винесення його поверхневим стоком у струмки і річки.

Найбільш дієвим біологічним протиерозійним комплексом є лісові насадження, які у нижньому поясі гір представлені домінуванням букових та ялицевих деревостані, ялина зустрічається у вигляді домішки до ялиці та буку і не створює природних корінних лісостанів; у середній частині гір – представлені поясом змішаних буково-ялицево-ялинових лісів; верхня частина лісів – поясом чистих ялинників. Передгір'я представлене підзоною буково-ялицево-грабово-ялинових лісів. У той же час гірсько-лісові комплекси є об'єктом рекреації населення, що послаблює їхні протиерозійні властивості. Для Вижницького району ще з 1859 році приваблював туристів – жителів багатьох міст та містечок Австрійської імперії, а згодом боярської Румунії. Нині гірсько-лижний відпочинок, а також часто нелегальний активний відпочинок у вигляді джипінгу та поїздок на квадрациклах спричиняє порушення рослинного і ґрунтового покриву та проявляється у розвитку ерозійних процесів і знищенні лісових екосистем. У такому випадку з метою збереження існуючих гірсько-лісових екосистем, попередження подальшої їх дигресії та відновлення порушених територій необхідно застосовувати комплекс протиерозійних заходів із застосуванням гідротехнічних елементів: локалізувати об'єкти із порушеним рослинним і ґрунтовим покривом вздовж туристичних маршрутів та провести протиерозійне гідротехнічне облаштування на найбільш привабливих для відпочинку населення ділянках вздовж маршруту; спроектувати водовідведення на ділянках із ущільненим ґрунтом та переведення поверхневого стоку у підґрунтовий із формуванням фашин та використанням підручних матеріалів (соломи, хворосту, каміння); обгородити деградовані ділянки камінням та іншими підручними матеріалами й провести агротехнічні протиерозійні заходи; висадити сіянці місцевих деревних і чагарникових.

Однак першочерговим завданням є робота із населенням та визначення альтернатив нелегального бізнес-туризму, що шкодить природним екосистемам, а також просвітницька діяльність і залучення зацікавлених сторін до проектів із відновлення лісових ландшафтів.